

senior met 7000 fl. en de Weduwe en erven Marie Heye met 5000 fl. De fabrieksgebouwen werden niet meer uitgebreid. De onderneming kende allerlei moeilijkheden en ging weldra over in de handen van Pieter De Brouwere.

Wanneer werd de Brugse faïencefabriek stilgelegd? Zij heeft nog voortgewerkt onder De Brouwere, ook nadat deze nieuwe eigenaar de grote veiling van gleierswerk in October 1764 had doen doorgaan.⁽¹⁾ De ‘Fabrique van Gleys- en Steenwerk van Brauwer, by het binne-water’ staat nog vermeld op blz. 99 van de ‘Nieuwen Brugschen Wegwyser ofte Almanach voor het Jaer O.H.J.C. 1778’ uitgegeven bij Martinus De Sloovere. Wordt de fabriek ook nog in de volgende jaargangen van deze zeldzame Almanach vermeld?

A.V.

Toponymica uit de kuststreek **(vervolg van blz. 118)**

PLAKKENHUL (DEN). Op de Oosthoek te Knokke was er vroeger een hulletje (hil = duinheuvel) genaamd *den Plakkenhul*. Dertig jaar geleden bestond die hul nog en er stond een oud, vervallen en onbewoond huisje op. Thans schiet er niets meer van over. Niemand zou kunnen vermoeden wat deze plaatsnaam betekent. Werkelijk een geval om de scherpzinnigste en snuggerste filoloog in de val te helpen.

Oude mensen van de streek hebben mij verteld dat er vroeger, wel honderd jaar geleden, in het huisje een eenzame *plak* of *polak* (Pool) woonde. Vandaar de naam! En zij vertellen erbij ‘dat die mens naar zee ging visschen en dat hij om 's nachts zijn weg te vinden bij dage door de duinen een striepe wit zand strooide.’

Daaruit blijkt voor de zoveelste keer hoe men bij het toponymisch onderzoek met de lokale overleveringen dient rekening te houden. Wij hebben daarvan in onze ‘Toponymica’ reeds menig treffend voorbeeld gegeven.

(1) Biekorf 1955, 57-60.

GELDERSE BILK (de). Volksnaam van een weiland te Oostkerke. Ontleend aan de familienaam *de Ghedere*.

GEUZELAND (t). Volksnaam te Westkapelle van een stuk land liggend op Sint-Anna-ter-Muiden en van oudsher gebruikt door Westkapelse boeren. De naam vergt geen verdere uitleg.

PADDEGAT (het). In de Ommeloper der Watering van Groot-Reigarsvliet van 1567-77, cohier 1 (Rijksarchief Brugge) vinden wij een los blaadje met geschrift van jongere datum: 'hof^e het paddegat groot 62-2 74 R^o, 140 b^e f° 1569'. Dus een hofstede, genaamd *het Paddegat* in het 140^e begin van Gr.R. (Dudzele). Niet bij De Flou. Veelvuldig voorkomend toponiem. Er is geen enkele reden om te twifelen aan een afleiding van de diernaam.

SISKA'S MEULEN. Zo heet nu de molen bij het huis van Siska op de Oosthoek te Knokke. Siska's meulen is gebouwd rond 1862. Aanvankelijk een kleine molen van het type van het dorpsmolentje, maar later herbouwd in steen ten tijde van Siska's tweede man Devos. Toen Siska (Francisca Fincent) 18 jaar oud was, is ze getrouwd niet een zekere Defonseca, een man van jaren, schaper, afkomstig van Aardenburg, meegekomen met zijn boer die op den Oosthoek kwam boeren. Diezelfde boer heeft voor hen huis en molen gebouwd. Eerst heette de molen *Schapers meulen* en later toen Siska hertrouwd was met Devos: *Vossens meulen*. Rond de jaren 1890 ontstond de fabel van de Spaanse oorsprong der familie Defonseca: een Spaanse soldaat van het garnizoen van het Spaans fort Sint Paulus op de Oosthoek zou in de 17^e eeuw ter plaatse zijn blijven hangen... Dit is een verzinsel van de eerste bezoekers van Siska's wafelbakkerij.

Op de Oosthoek te Knokke is er een hele Siska-toponymie tot stand gekomen! Kort na haar huwelijk opende Siska een bescheiden landse herberg waar ze in het jachtseizoen voor de jagers pannenkoeken bakte. Later daarover meer. Het is tijd dat de geschiedenis van de 'wereldberoemde' Siska geschreven wordt.

KALFMEULEN. De Kalfmeulen staat op de Grave-Jansdijk te Knokke, wijk *Het Kalf*. De naam van de wijk zelf is ontleend aan de landse herberg '*Het Kalf*', daterend uit de 17^e eeuw. Volgens de volksoverlevering werd de molen gebouwd in de Spaanse tijd (begin 17^e eeuw) om te malen voor de Spaanse garnizoenen van de talrijke forten in de

streek. De oudste oorkonde, die de molen aanduidt, is een kaart van het Hazegras van 1714 (Rijksarchief Gent, nr 1391): de molen staat er getekend op 'den Graef Jans ofte weerdijck'. De oudste naamvermelding dateert slechts van 1839: Kaart bij de bekende beschrijving der Verenigde Wateringen van Eiensluis en Groot-Reigarsvliet van Drubbele: '*Kalf Meulen*'. In 1928 werd de molen aangekocht door de Staat, gerestaureerd en als monument geklasseerd. Voordien heette hij nochtans reeds *Gouvernementsmeulen* volgens een blijkbaar zeer oude overlevering, want alleen de oudste mensen uit de streek kenden de molen nog onder die naam rond de jaren 1920. Vroeger moet de molen aan het een of ander gouvernement toebehoord hebben. Een herinnering aan de Spaanse tijd?

De laatste eigenaars en molenaars van de Kalfmeulen waren: Devos (een zoon van deze molenaar trouwde met Siska: zie hierboven *Siska's meulen = Vossens meulen*), Demaecker (vandaar bij zeer oude mensen soms nog de naam: *Maeckers meulen*) en Verheye.

MAANSCHIJNPOLDER. Een polder op Sint-Anna-ter-Muiden, buiten de Greveningepolder, dus later bedijkt dan deze polder, maar toch zeer oud. Dateert uit de 13^e eeuw. Oudste vermeldingen (zie De Flou IX 1090): *den polre vanden maenschine; den polre geheeten maenschin; den polder Maenschin*. De benaming *Maenschijn polder* verschijnt slechts op het einde der 16^e eeuw. Deze oudste vormen schijnen er wel op te wijzen dat de naam niet van een familienaam of een bijnaam afgeleid is, want dan zouden wij Maenschijnpolder verwachten. Is het een fantaisie-naam? Wij denken van niet. Het is uiterst onwaarschijnlijk dat de buitenmensen zo'n dwaze en zinloze fantaisie-naam aan de polder zouden gegeven hebben. Het zou bovendien een volstrekt alleenstaand feit zijn.

Maanschijn-toponiemen zijn er nog meer in West-Vlaanderen. Maanschijnbossen. -meersen en -landen. In de andere gouwen ontmoet men ze eveneens: er is een *Maanschijnbos* te Asse (Jan Lindemans: *Toponymie van Asse*, 1952, blz. 155).

Wij veronderstellen dat deze toponiemen ontleend zijn aan de ene of andere heerlijkheid van deze naam. Blijkens De Flou hebben deze heerlijkheden bestaan (Kachtem, Wijtschate). Wat weten de geschiedkundigen daarover te vertellen? Welnu heerlijkheden, kastelen, hofsteden kregen nogal gemakkelijk een fantaisie-naam. Wellicht is er in de Middeleeuwse zeden en gebruiken wel iets te vinden waaruit de naam Maanschijn voortkomt. Wie onderzoekt het?

JOZEF DE LANGHE